

HÖK för kroniskt obstruktiv sjukdom, KOL

Allmänläkarkonsulterna

Överenskommelse mellan primärvården och lungsjukvården i Norrbotten

När misstänk KOL?

KOL bör övervägas och spirometri genomföras vid långvarig exponering för skadliga ämnen (främst tobaksrök), ålder > 35 år samt något av följande:

- Hosta, slem, andfåddhet och/eller pip i bröstet
- Frekventa och/eller långvariga förkylningar/bronkiter
- Nedsatt fysisk kapacitet
- Vid misstänkt/påvisad hjärtsjukdom med dyspne
- Lungröntgen bild som ger misstanke om KOL

Diagnostiska kriterier

- Klinisk bild förenlig med KOL
- Spirometri med obstruktivitet ($FEV_1/FVC < 0.7$) efter bronkdilatation med beta-2-agonist.
- Vid misstanke om astma – peroral steroidtest (25-30mg Prednisolon i 2-3 veckor)
- Spirometritolkning (se [lathund](#))

RTG – ska ingå i utredning för att utesluta andra bakomliggande orsaker till klinisk bild

Behandling

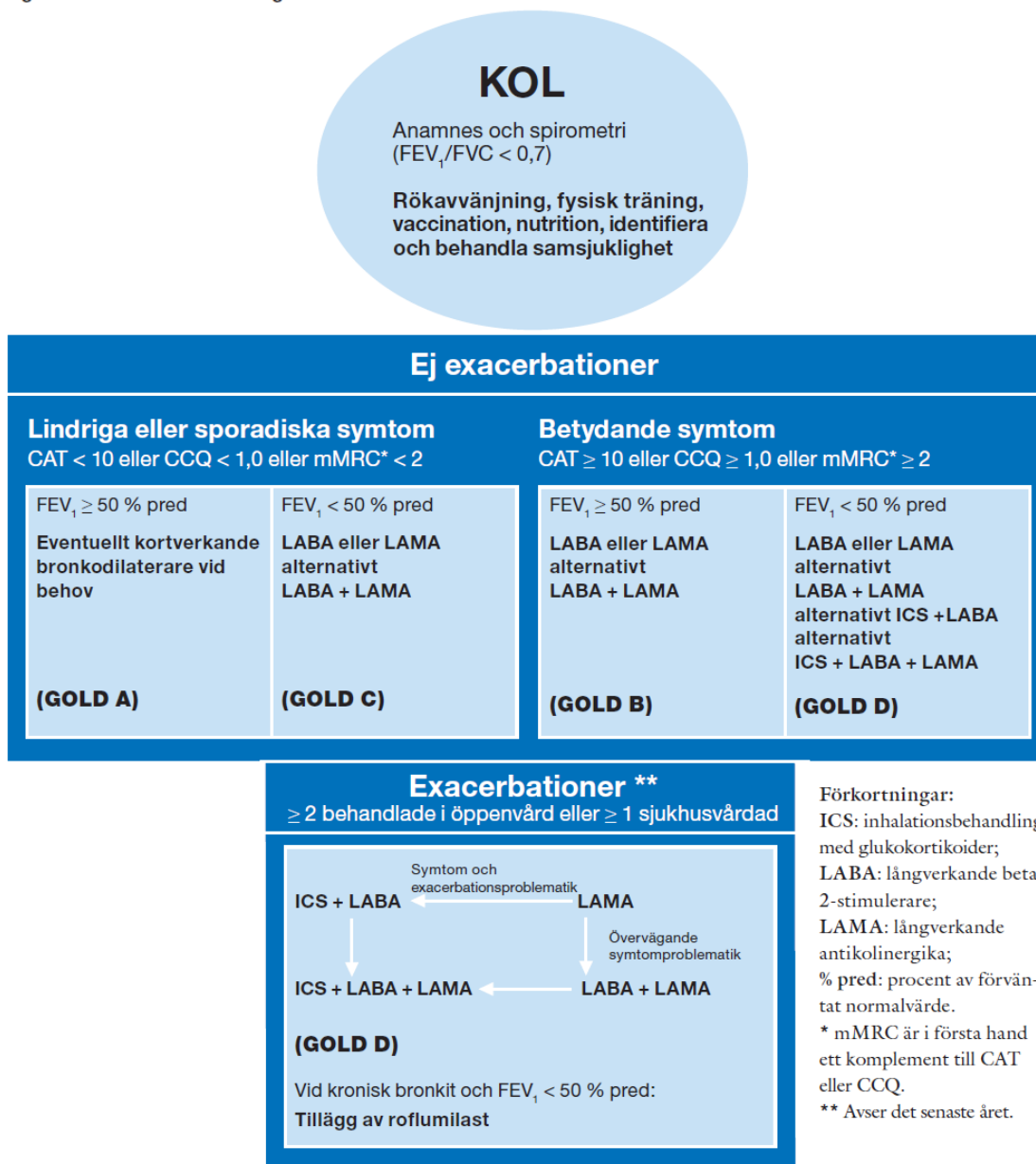
Icke-farmakologisk behandling – interprofessionell samverkan

- Rökstopp - stöd i att sluta röka
- Rekommendera KOL-skola där resurser finns
- Patientutbildning – sjukdomen, inhalationsteknik, skriftlig behandlingsplan (innehåller regelbunden medicinskbehandling samt åtgärder vid försämring)
- Fysioterapeut – andningsteknik, sekretmobilisering, konditions- och styrketräning
- Samarbete med arbetsterapeut, dietist (remiss om BMI < 22), kurator
- Vaccinationer mot influensa och pneumokock

Farmakologisk behandling

Underhållsbehandling styrs individuellt utifrån aktuell sjukdomssituation efter symptom, grad av lungfunktionsnedsättning samt förekomst av exacerbationer. Se nedan!

Figur 1. Underhållsbehandling av KOL.

Läkemedelsverket, 2015

[Aktuella rekommenderade läkemedel](#)

[Inhalatorer, översikt](#)

Behandling av akuta exacerbationer

Efter individuell bedömning kan patienten ha beredskapsrecept i hemmet (kortison och/eller antibiotika).

Tabell II. Behandling av akuta exacerbationer av KOL på vårdcentral/akutmottagning.

Läkemedel	Rekommendation
Salbutamol och/eller ipratropium givet som inhalation	Salbutamol 2,5–5 mg och/eller ipratropium 0,5 mg administrerat med nebulisator. Upprepa behandlingen efter 30–45 minuter om otillfredsställande effekt. Alternativt kan inhalation av spray via inhalationskammare ges med 4–10 puffar beta-2-stimulerare och/eller ipratropium var 20:e minut under sammanlagt en timme.
Oxygen 1–2 liter/min	Titrerad oxygenbehandling med mål 88–92 % i saturation. Det är viktigt att beakta risken för koldioxidretention (hyperkapni).
Prednisolon	30–40 mg peroralt dagligen i fem dagar utom vid lindriga exacerbationer.
Antibiotika: <ul style="list-style-type: none"> • i första hand amoxicillin eller doxycyklin • i andra hand amoxicillin/klavulansyra, trimetoprim/sulfonamid eller ciprofloxacin. Ovanstående andrahandsalternativ avser då man av annat skäl än behandlingssvikt inte kan använda något av förstahandsalternativen. • Vid behandlingssvikt ska val av antibiotika om möjligt ske med ledning av odlingssvar. 	Insätts vid purulenta sputa. Sputumodling bör om möjligt tas innan insättande av antibiotika. Upprepade exacerbationer och terapissvikt stärker indikationen för sputumodling.
Om patienten försämras: akut inläggning.	

Läkemedelsverket, 2015

Se även [Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer](#)

Uppföljning/återbesök

- Efter akut exacerbation – uppföljning inom 6 veckor
- Vid upprepade exacerbationer – uppföljning 2 ggr/år
- Vid underhållsbehandling – uppföljning 1 ggr/år

Besökens innehåll

- Bedömning av symtom med [CAT](#)
- Anamnes om rökstatus, exacerbationer och fysisk aktivitet
- Längd, vikt, inhalationsteknik och saturation
- Uppföljning av behandlingsplan –regelbunden medicinering, vid behov medicinering, åtgärder vid försämring
- Spirometri 1 ggr/år

Se även [Socialstyrelsens rekommendationer](#)

Vårdnivå

Primärvård

- Initial utredning, diagnos
- Uppföljning
- Identifiera behov av interprofessionell samverkan (ssk, sjg, at, dietist, kurator)

Remiss till sjukhusspecialistvård

- Nyupptäckt svår KOL (GOLD C-D)
- Hastigt sjunkande FEV₁ (rapid decline) / hastig progress av symtom
- Saturation i vila <93%
- Homozygot alfa-1-antitrypsinbrist
- Långtidsoxygen terapi (LTOT): Se [Läkemedelsverkets rekommendation!](#)
- Oklar diagnos eller differential diagnostiska problem
- Otillfredsställande behandlingseffekt inkluderande frekventa exacerbationer

Remissinnehåll

- Tydlig frågeställning
- Anamnes: yrke, exposition, tobakvanor (pack year), aktuella symtom, komorbiditet, medicinering och funktionsnivå
- Somatisk status, BMI, saturation
- Spirometri med reversibilitetstest
- Lungröntgen som bör vara utförd inom de senaste 6-12 månaderna

Remiss/epikris från sjukhus till primärvård

- Efter akut exacerbation, rekommenderad uppföljning inom 6 veckor
- Remiss bör innehålla planering för...
  - ...beskrivning av patientens tillstånd
- ...aktuell medicinering
- ...var, när och hur uppföljning rekommenderas
- ...råd om handläggning vid akuta försämringar

Dokumentet framtaget i samarbete mellan lungläkarna Ann Lindberg och Dirk Albrecht, astma/KOL-sköterska Caroline Stridsman och ALK/distriktsläkare Lucie Machova.